

**EGZAMIN MATURALNY
OD ROKU SZKOLNEGO 2014/2015**

**JĘZYK UKRAIŃSKI
POZIOM ROZSZERZONY**

**ROZWIĄZANIA ZADAŃ I SCHEMATY PUNKTOWANIA
(A1, A2, A3)**

GRUDZIEŃ 2013

Тема 1. На основі наведеного фрагменту сформулюй проблему та обміркуй її. Використай тези й роздуми з тексту Євгенії Кононенко і звернися до іншого тексту культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 300 слів.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>III. Tworzenie wypowiedzi. IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.</p>	<p>Zdający: 3.1. sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (wymaganie z III etapu kształcenia); 3.1. tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4. stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 4.7. określa problematykę utworu (wymaganie z III etapu kształcenia); 4.1. R wskazuje związki między różnymi aspektami utworu; 4.8. R rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi.</p>

Kryteria oceny wypowiedzi argumentacyjnej

A	Określenie problemu	B	Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
9	Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne	9	Stanowisko adekwatne do tekstu i pełne	2	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
6	Określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne	6	Stanowisko adekwatne do tekstu, ale niepełne			3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczone zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
3	Określenie problemu częściowo zgodne z tekstem	3	Stanowisko częściowo adekwatne do tekstu			0	Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Przykładowa realizacja zadania

Наше сьогодні – це час боротьби за владу, за самоутвердження, це доба погоні за щастям і популярністю. Усе частіше нам пропонують різноманітні рейтинги, нас постійно переслідують обличчя знаменитостей... Прикладом цього можуть бути, поміж іншими, публікації журналу «Фокус» із його уже щорічним списком ста найвпливовіших жінок України. Що з нього випливає?

З-посеред багатьох представниць чарівної статі, залічених до грона найвпливовіших, лише (або й аж!) дві письменниці. Авторку статті, Євгенію Кононенко, це спонукає задуматися: у який спосіб відбувається класифікація і якими є вимоги до того, щоб жінка стала героїнею? Авторка згадує видатних піснетворців минулого: Марусю Чурай та Лесю Українку, поруч із ними ставить Ліну Костенко, але хоче також внести до цього списку Оксану Забужко. Чи це можливо? Чи Оксану Забужко можна вважати героїнею? На думку авторки статті, і на мою думку – так.

Як пам'ятаємо, саме Ліна Костенко писала про Марусю Чурай. Ця дівчина – напівлегендарна співачка часів Хмельниччини, тобто XVII ст., в якому було багато воєн та революцій. Її спів під час походів закріпив серце юнаків і закликів їх до бою, додаючи відваги і надії. Пісні Марусі видавалися такою ж необхідною зброєю, без якої не можна подолати ворога.

У добу Марусі Чурай закликали до боротьби, а відтак – до проливання крові, натомість зброєю Лесі Українки стало слово. Лариса Косач-Квітка, яка творила у добу модернізму, прославилася, у першу чергу, своєю неймовірною поезією. Завдяки поетичному слову поетка активно боролася з поневоленням, хоча ця жінка сама по собі була ніжною і тендітною, до того ж невеличково хворою. Підтвердженням мужнього, незламного характеру Українки є рядки вірша „Слово чому ти не твердая криця” (який нагадує твір Горація), в якому гордо звучать настанови – стати мечем, не підкорятися злу. На цьому прикладі, за твердженням американських культурологів Дж. Нахбара та К. Лоуза, вдається переконатися в тому, що «українка своєю полум'яною творчістю, силою духу, а також силою впливу на маси зрівнялася із чоловіком, однак зберегла ніжну душу, відкриту до кохання». Це виявляється і в інших творах Лесі Українки.

Шістдесятниця, дисидентка Ліна Костенко заслуговує особливої уваги. Вона активно боролася з радянськими репресіями, писала листи на захист засуджених і поневолених, за що її вірші забороняли друкувати. Поетеса довго писала «в шухляду»: вона «мовчала» 16 років, що для кожного творця є неймовірним терпінням. Але все-таки, завдяки незломному і вільному характеру, Л. Костенко залишалася вірною своїм ідеям та ідеалам.

Після короткого зображення образів визначних українок, спробуймо відповісти на ключове питання: чи Оксана Забужко може бути четвертим втіленням героїчної українки? Ця сучасна поетеса, відома письменниця, науковець однією з перших розпочала дискусію про становище жінки в суспільстві та наслідки тоталітаризму для українського суспільства загалом. Книжка «Польові дослідження з українського сексу» принесла їй неабияку популярність, на сьогодні вона перекладена багатьма

мовами. Цей твір вважають одним із перших феміністичних романів в українській літературі. У ньому – розповідь про складні стосунки поетеси та скульптора, які описано за допомогою відвертих еротичних сцен, тут також прозвучали сміливі міркування авторки про жіночу ідентичність. Завдяки цьому творові Оксана Забужко стала відомою всьому світу саме як сучасна українська письменниця. На мою думку, Оксана Забужко заслуговує того, щоб називатися героїнею, адже письменниця використовує силу слова так, як це робила, наприклад, Леся Українка, як це й надалі робить Ліна Костенко.

Усі ці жінки вплинули на розвиток української літератури, на відродження культури та суспільства загалом. Усі вони є певною мірою частиною міфу про героїчну українку.

Poziom wykonania

A. Określenie problemu: 9 pkt. – zgodne z tekstem i pełne, odtworzenie problemu oraz sformułowanie i uzasadnienie interpretacji historycznymi uwarunkowaniami złożonego problemu w odpowiednim kontekście.

B. Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu: 9 pkt. – adekwatne do tekstu i pełne, odtworzenie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu oraz trafne odwołanie do innego tekstu kultury uzasadniające stanowisko zdającego.

C. Poprawność rzeczowa: 2 pkt. – brak błędów rzeczowych.

D. Zamysł kompozycyjny: 6 pkt. – kompozycja funkcjonalna, segmentacja i uporządkowanie tekstu zgodne z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi; wyodrębnione językowo i graficznie części pracy logicznie i konsekwentnie uporządkowane.

E. Spójność lokalna: 2 pkt. – pełna spójność wypowiedzi.

F. Styl tekstu: 4 pkt. – stosowny, środki językowe dostosowane do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi i sytuacji, celowo zastosowane konstrukcje składniowe oraz jednostki leksykalne; konsekwentne posługiwanie się jednym, wybranym stylem.

G. Poprawność językowa: 4 pkt. – brak błędów.

H. Poprawność zapisu: 4 pkt. – zapis w pełni poprawny.

Тема 2. Зроби порівняльний аналіз наведених творів. Твоя робота повинна налічувати мінімум 300 слів.

<p>III. Tworzenie wypowiedzi. IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.</p>	<p>Zdający:</p> <p>3.1. sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (wymaganie z III etapu kształcenia);</p> <p>3.1. tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;</p> <p>3.2. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>3.4. stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji;</p> <p>4.7. określa problematykę utworów (wymaganie z III etapu kształcenia);</p> <p>4.5. odczytuje treści symboliczne utworów;</p> <p>4.5. R dostrzega i potrafi komentować estetyczne wartości utworów literackich;</p> <p>4.6. wskazuje zastosowane w utworach językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danych utworów;</p> <p>4.6. R przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich;</p> <p>4.11. rozpoznaje podstawowe motywy oraz ich funkcje w utworach;</p> <p>4.12. wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworów (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto);</p> <p>4.13. wykorzystuje w interpretacji utworów konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny;</p>
--	---

Kryteria oceny interpretacji porównawczej

A	Koncepcja porównywania utworów	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna	12	Uzasadnienie trafne, pogłębione	2	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
4	Koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna	8	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione							2	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
2	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworami	4	Uzasadnienie częściowo trafne							3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności		
0	Koncepcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację porównawczą	0	Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Przykładowa realizacja zadania

Вірші двох письменниць, що належать до різних літературних епох, представляють різні світоглядні позиції, але торкаються однієї з найважливіших проблем людства. Кожна людина живе у світі слів, за допомогою звичайного поєднання звуків виражає себе, але, водночас, і сама пізнає світ. Саме таке вираження себе в словах є лейтмотивом творів Лесі Українки і Ліни Костенко.

У першому вірші слово виступає єдиною зброєю. З одного боку, метафора зброї виражає прагнення ліричної героїні боротися за волю проти тиранії, вказує на внутрішню свободу людини, яку не лякає брязкіт кайданів, а пронизує прагнення відстоювати гідність: власну, своїх сучасників і наступних поколінь. З іншого, - слово свободи має свою ціну, яку лірична героїня мусить заплатити і цією ціною є виснажлива праця над словом, яке не тільки вбиває ворогів, але також спричиняє героїні страждання. Леся Українка підкреслює, що слово й творчість не служать самозадоволенню, вони мають виконувати в суспільстві важливу місію, якою є діалог поколінь.

Цікавою є також стилістична конструкція вірша, в якому загальна динаміка будується за допомогою риторичних питань і вигуків. У першій строфі (катрен) ліричне Я, використовуючи апострофу, зветься до слова, яке ще не може служити боротьбі. Однак, уже в наступних строфах лірична героїня, відкриваючи силу мови, стверджує, що саме слово є справжньою зброєю. Риторичні вигуки, підкреслюючи загальний ритм твору (дактиль, паралельне римування), надають віршеві бойового характеру, що підкреслюють також епітети («твердая криця», «гостро іскриться», «гострий, безжалісний меч» і ін.), метафора (слово-зброя) та апострофи.

Ліна Костенко розглядає роль слів у децю іншому контексті. У її творі звучить екзистенційний неспокій, пов'язаний зі здивуванням словами, які виражають сутність людини та її душевні переживання. Людина, на думку поетеси, не просто повторює чийсь слова, вона їх промовляє, відтворює, а це означає, що вона ніби наново створює світ і відкриває себе в ньому. Творчість, у такий спосіб, стає дотиком вічності.

Філософський характер поезії передається у структурній площині за допомогою ритму (ямб і пірихій, перехресне римування), який відображає своєрідний потік думок. Основну думку вірша авторка формулює в першій строфі (катрен), а наступні строфи становлять її розвиток, підсилення або ж градацію, що особливо відображається в хіазмі «Людей мільярди і мільярди слів». Авторка досить обережно підходить до стилістичних фігур, аскетично підбираючи епітети («Страшні слова», «безсмертний дотик») та метафори (поезія – неповторність). Такий підхід до стилістичних фігур, можливо, спрямований на те, щоб підкреслити основну думку поезії про неповторність слів і людей, які ними виражають власний світ цінностей.

У наведених творах обидві поетеси розважають на тему значення слова в житті людини в індивідуальному і суспільному плані. Леся Українка передає мотив місії поезії і поета, боротьби за свободу людини. Ліна Костенко, натомість, звертає увагу на неповторність кожного слова, кожного творчого акту. Спільним для обох поетес виступає мотив слова, яке несе і радість, і терпіння.

Poziom wykonania

A. Koncepcja porównywania utworów: 6 pkt. – niesprzeczna i spójna, znajduje potwierdzenia w obu tekstach; porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne; wypowiedź w wystarczający sposób dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów.

B. Uzasadnienie tezy interpretacyjnej: 12 pkt. – trafne i pogłębione, zawiera wyłącznie powiązane z tekstami argumenty, które wynikają ze sfunkcjonalizowanej analizy; jest osadzone nie tylko w tekstach, ale także w potwierdzonych tekstami i przyjętą koncepcją porównywania utworów kontekstach.

C. Poprawność rzeczowa: 2 pkt. – brak błędów rzeczowych.

D. Zamyśl kompozycyjny: 6 pkt. – kompozycja funkcjonalna, segmentacja i uporządkowanie tekstu zgodne z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi; wyodrębnione językowo i graficznie części pracy logicznie i konsekwentnie uporządkowane.

E. Spójność lokalna pełna: 2 pkt. – pełna spójność wypowiedzi.

F. Styl tekstu stosowny: 4 pkt. – środki językowe dostosowane do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi i sytuacji, celowo zastosowane różnorodne konstrukcje składniowe, bogate słownictwo; konsekwentne posługiwanie się jednym, wybranym stylem.

G. Poprawność językowa: 4 pkt. – brak błędów.

H. Poprawność zapisu: 4 pkt. – zapis w pełni poprawny.